

Vejledningspapir til dansk/historie-opgaven i 2.g

O. Indledning.

At kunne skrive opgaver er en væsentlig del af uddannelsesforløbet, både i gymnasiet og senere inden for de videregående uddannelser. Derfor er det godt at kunne de regler, der er for opgaveskrivning i det hele taget.

Opgaver har selvfølgelig forskelligt indhold afhængigt af fag og emne, men selve den opskrift og de regler, der ligger bag, er fælles. Et meget væsentligt formål med dansk-historieopgaven er at træne jer i det håndværk, som opgaveskrivningen indebærer, og som I skal kunne, når de store, afgørende opgaver skal skrives. Hvis I kan håndværket, bliver der mere overskud til indholdet. Derfor håber vi, at I får lært rigtig meget af at arbejde med denne opgave.

1. Tidsmæssige rammer.

Uge	Dato	Hvad skal ske?	Hvem gør?
34-35		Dansk- og historielærerne giver en vejledning om kravene til opgavens indhold, der kan danne grundlag for elevernes valg af fag og område.	Faglærer(ne)
35-36		Eleverne vælger fag og område.	Eleverne
37	14/9	Endeligt valg af fag og område indberettes til skolen i forb. med fællesvejledningen, der afvikles i 1. eller 2. modul d. 14/9.	Eleverne / fælles vejledning v. skolen
38-40		Vejledning i opstilling af konkret problemformulering, litteraturliste og disposition v/faglærer(ne).	Vejleder(ne) / eleverne
40	5/10	Problemformulering afleveres sammen med litteraturliste og foreløbig disposition til vejleder(ne).	Eleverne
41	12/10	Problemformulering skal være godkendt af vejleder(ne).	Vejleder(ne)
42-44	13/10-1/11	Opgaveskrivning (og alm. skolegang).	Eleverne
44	2/11	Dansk/historie-opgaven afleveres senest kl. 08.00 på kontoret. Eleverne går derefter til undervisning i 1. modul.	Eleverne
49	4/12	Faglærer(ne) afleverer bedømmelser til kontoret inden kl. 12.00.	Faglærer(ne)
49		Opgaver gives tilbage med bedømmelse og karakter.	Faglærer(ne)
49	8/12	Karaktererne er indskrevet i Lectio.	Skolen

2. Hvad er 'dansk' i en opgave?

Det specifikt danskfaglige kommer ind via anvendelsen af fagets grundlæggende metoder, hvilket vil sige, at man skal lave en analyse og eventuelt en fortolkning af et konkret tekstmateriale og se dette materiale i sin kulturelle og samfundsmæssige sammenhæng¹. Tekstmaterialet kan vælges inden for såvel fiktive (fx lyrik, prosa og drama) som ikke-fiktive (fx medietekster) tekstgenrer. Også billeder og film kan inddrages.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at et (tekst)materiale i dansk principielt skal opfattes som en bevidst tilrettelæggelse af en persons – forfatterens – erfaringer eller subjektive betragtninger. Det vil være centralt rent danskfagligt at arbejde med, hvordan denne personlige vinkel kommer til udtryk i en tekst. Man kunne f.eks. vælge at skrive en opgave om en eller flere af Pontoppidans noveller; men det ville være uinteressant at bruge analysen til at konstatere, at der eksisterede klasseforskelle på landet dengang. Det interessante ville være at undersøge, hvordan Pontoppidan får sin personlige vinkel frem i teksten.

En passende mængde primærmateriale kunne være: en roman, et drama, nogle noveller, tre til fem digte (afhængig af længde og sværhedsgrad), tre til seks billeder eller tre-fire medietekster.

3. Hvad er 'historie' i en opgave?

Historie drejer sig om alt mellem himmel og jord, hvor der indgår mennesker. Men for at et emne kan danne grundlag for en opgave, skal det ses i forhold til det (de) samfund, det optræder i, og det skal ses i forhold til et udviklingsperspektiv (før, nu, senere). Disse kriterier udelukker en opgave alene om Hitlers liv, derimod kan man godt lave en opgave, der forsøger at forklare, hvordan og hvorfor Hitler kom til magten i 1933. Men endnu en dimension skal med: den kritiske. Man skal forholde sig bevidst og kritisk til emnet og det materiale, der anvendes. Dette gælder både mht. kilder og fremstillinger. Historie er kort sagt menneske, samfund, udvikling og din fagligt kritiske bevidsthed.

I denne opgave skal du bygge på viden fra minimum to fremstillinger samt vise, at du også kan analysere materiale på et kildekritisk grundlag (fx en tale, en erindring, et billede, et synspunkt).

4. Hvad er en tværfaglig opgave?

Hvis du vælger at skrive en tværfaglig opgave, skal teorier og metoder fra begge fag indgå i opgaven. Det er altså ikke tilstrækkeligt, at danskdelen består af en temamæssig illustration af de historiske begivenheder. Tekstmaterialet skal analyseres med danskfagets metoder. På samme måde må historiefaget ikke blot repræsenteres ved en begivenhedshistorisk redegørelse; analyse af kildemateriale eller materiale, der viser flere synsvinkler på emnet, skal indgå².

Det kan give spændende perspektiver i opgaven og bidrage til en større forståelse af emnet, når det belyses fra flere faglige vinkler. Eksempelvis kunne man i en opgave om Apartheid i Sydafrika inddrage digte og sange og diskutere deres betydning i de sortes kamp for frihed. Her vil både danskfagets analyseredskaber og historiefagets fokus på udvikling og perspektiv være relevante. En anden mulighed kunne være en analyse af nogle af Nelson Mandelas taler, hvor man eksempelvis kunne fokusere på de sproglige virkemidler, han bruger for at fange sit publikum.

Inden for mange emner vil det være muligt at arbejde tværfagligt. Du kan spørge din dansk- og historielærer, om det vil være en god idé at arbejde tværfagligt med netop dit emne.

5. Hvad er en problemformulering?

En problemformulering kan betragtes som det kompas, opgaven styrer efter. Den består af et hovedspørgsmål med eventuelle underspørgsmål, der skal besvares inden for et fagområde. Et godt udgangspunkt er et eller andet forhold eller en eller anden sammenhæng inden for faget/fagene, som giver anledning til, at man undrer sig, stiller spørgsmål og går på jagt efter den viden, der skal til for at belyse spørgsmålet.

Den problemformulering, der skal afleveres i uge 40, kan typisk have form som et spørgsmål (med eventuelle underspørgsmål), du vil søge svar på ved hjælp af det materiale, du har fundet og anført i den medfølgende litteraturliste, og som du vil arbejde med inden for de rammer, der fremgår af din disposition.

Som arbejdsredskab har problemformuleringen form som et spørgsmål; men når problemformuleringen indgår i den færdige opgave, vil spørgsmålet typisk indgå i en bredere formulering som en del af indledningen.

5. Progression i opgaven

I dansk- og/eller historie-opgaven skal du gerne vise, at du kan bevæge dig på alle tre taksonomiske niveauer: *redegørelse*, *analyse* og *vurdering*. Det er en tredeling, som går igen i mange sammenhænge i uddannelsessystemet, og som det er vigtigt at være sig bevidst. I større skriftlige opgaver som denne er det således ikke tilstrækkeligt at referere en viden, du har opnået. Ved hjælp af fagets begreber og teorier skal du demonstrere, hvordan et materiale eller en tekst kan analyseres, og formidle dine resultater til læseren. Dernæst skal du kunne vurdere problemstillingen fx gennem perspektivering og/eller diskussion.

De tre taksonomiske niveauer følger naturligt efter hinanden i en større skriftlig opgave. Generelt kræves det af opgaven, at den indeholder en indledning, hvor du præsenterer problemstillingen, der munder ud i en egentlig problemformulering. Så følger den udfoldede argumentation i en række afsnit, hvor der netop redegøres, analyseres og vurderes, således at der er sammenhæng i argumentationen. Til sidst følger det samlede svar på problemet i en konklusion. I den egentlige hoveddel af opgaven skal du altså bygge din fremstilling op ved at bruge den viden, du har redegjort for, til analyse og dernæst bruge den viden, du har analyseret dig frem til, til vurdering. I den forbindelse skal det naturligvis understreges, at man ikke uden videre kan springe ét eller to niveauer over; det ene forudsætter det andet.

Det er afgørende at forstå, hvor stort et kvalitativt spring der er fra at skrive en vidensrefererende opgave, hvor du fortæller "alt, hvad du ved" om et *emne*, og til en problemorienteret opgave, hvor du undersøger/analyserer et *problem*.

Opgaveudtryk

I din problemformulering kan som eksempel indgå følgende opgaveudtryk. De forklares i anden kolonne nedenfor.

at redegøre:	at give en ordnet, forklarende fremstilling
at analysere:	at foretage en kritisk, metodisk undersøgelse
at vurdere:	at afveje f.eks. et synspunkts holdbarhed
at argumentere:	at føre beviser for en påstand
at diskutere:	at sætte forskellige synspunkter over for hinanden
at tage stilling:	at fælde dom over et synspunkt eller et begivenhedsforløb
at perspektivere:	at se problemet eller sagen i en større sammenhæng

6. Formalia

Der er følgende formelle krav til opgavens udformning. Der skal være

Titelblad

Der skal være et titelblad, der indeholder opgavens fulde titel, dit og skolens navn, klasse og dato for aflevering.

Indholdsfortegnelse

I indholdsfortegnelsen skal alle kapitel- og afsnitoverskrifter opføres. Meningen er at man skal kunne overskue dispositionen og nemt kunne finde frem til bestemte afsnit i opgaven. Derfor skal der angives sidetal for, hvor noget begynder. Husk derfor også at skrive sidenumrene på de enkelte sider.

Indledning

I indledningen introducerer du dit emne og den problemstilling, du har valgt, i kort form. Lad være med at bruge en side på at forklare, hvorfor du har valgt emnet, men gør i stedet rede for, hvordan du agter at løse den stillede opgave. Skriv i løbende tekst, ikke i punktform.

Brødtekst

Brødteksten hedder sådan, fordi det er her, du viser og dokumenterer dit arbejde. Det er selve opgaven. Husk at dele den klart op i underafsnit. Giv overskrifter til underafsnittene. Noter angives sådan her³, idet du enten kan anbringe noterne nederst på siden som fodnote eller bag i opgaven på et eller flere separate ark (se under noter nedenfor).

Afslutning/konklusion

Når dette punkt nås, skal de spørgsmål, som du rejste i indledningen være besvaret. Du skal have fundet en "løsning" på din problemstilling. Konklusionen skal være fagligt

baseret. Den skal altså med udgangspunkt i problemformuleringen fortælle læseren i kort(!) form, hvad du er nået frem til som svar på de spørgsmål, du stillede. Du skal ikke bruge afsnittet til at underholde læseren med, hvad du selv har fået ud af opgaven. Og du skal heller ikke takke din mor for betænksom trøst og støtte. Giv hende hellere en erkendtlighed og brug din begrænsede sideplads på det faglige.

Kilde- og litteraturliste.

Det er et absolut krav, at din opgave er dokumenteret.

ALT benyttet materiale anføres i litteraturlisten med angivelse af forfatter, fuld titel, evt. udgave, udgivelsessted og årstal, og præcis adresse (og dato!), hvis internettet er benyttet. Hvis der er tale om materiale, som du benytter meget, kan det være en fordel at anføre en let gennemskuelig citationsforkortelse i litteraturlisten, som du anvender, hver gang du henviser til værket i dine noter.

Eksempel:

Ole Hyldtoft, Helle Askgård, Niels Finn Christiansen:
Det industrielle Danmark 1840—1914, Herning 1981
(forkortet Hyldtoft).

Litteraturhenvisninger og andre noter

Litteraturhenvisninger er oplysninger til læseren om, hvor du har din viden fra. Hver gang du refererer eller citerer en andens synspunkter, skal du lave en note. Almindelige, almengyldige oplysninger behøver du ikke at dokumentere bid for bid; men når du citerer direkte fra din primærlitteratur eller refererer bestemte sider, skal du i en note *med sidetalshenvisning* vise, hvor citatet eller referatet stammer fra, så læseren kan finde stedet i teksten. Noter kan også indeholde uddybende kommentarer til det du selv eller andre har skrevet. Brug notefunktionen (i Word: "Indsæt" i øverste funktionslinie) og vælg, om du vil anbringe noterne nederst på siden eller helt bagerst, efter teksten. Noter kan også indeholde uddybende kommentarer til det, du selv eller andre har skrevet.

Illustrationer

Illustrationer er en god ting; men sørg for, at de har en funktion i opgaven. Husk at kommentere illustrationerne. Illustrationer kan være fotokopierede billeder, egne tegninger, grafer og kort. Og lad være med at overdrive. Det er uheldigt, hvis man synes, at der burde være brugt mere tid på indholdet og mindre på layout og illustrationer. Det er først og fremmest i teksten, at arbejdet skal lægges.

7. Evaluering

I bedømmelsen af opgaven lægges der vægt på:

- formidlingen og i den forbindelse den sproglige fremstilling
- kvaliteten af analyse, fortolkning, diskussion, vurdering osv.
- relevansen af den perspektiverende del af opgaven
- dispositionen af og sammenhængen i opgaven ("den røde tråd")
- kvaliteten af anvendelsen af det enkelte fags metoder
- i den tværfaglige opgave også et frugtbart samspil mellem de to fag i forståelse for ligheder og forskelle mellem fagenes metoder
- den taksonomiske progression
- beherskelsen af dokumentationsteknik (noter og citater)
- litteraturlistens korrekthed og overskuelighed

Faglærerne bedømmer opgavebesvarelsenerne ud fra en faglig helhedsvurdering.

Der gives én karakter, som indgår i fastlæggelsen af årskaracteren i fagene, og en faglig bedømmelse af opgaven.

---

¹ Se i øvrigt UVM's bekendtgørelse for dansk (via link på skolens interne hjemmeside).

² Se det såkaldte bilag 4 (om 2.g-opgaven i dansk og/eller historie) sammesteds.

³ Det er bare et eksempel på, hvordan notehenviisningen anbringes i teksten.